

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 29ης Απριλίου 2004 *

Στην υπόθεση C-470/00 P,

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο αρχικώς από τους A. Caiola και G. Ricci, εν συνεχεία δε από τους τελευταίους, επικουρούμενους από τον F. Capelli, avvocato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

αναιρέσειον,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (τέταρτο τμήμα) της 26ης Οκτωβρίου 2000, T-83/99 έως T-85/99, Ripa di Meana κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου (Σύλλογή 2000, σ. II-3493), με την οποία ζητείται η μερική εξαφάνιση της εν λόγω αποφάσεως,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι

ο Carlo Ripa di Meana, πρώην βουλευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κάτοικος Montecastello di Vibio (Ιταλία),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ο **Leoluca Orlando**, πρώην βουλευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κάτοικος Παλέρμο (Ιταλία),

και

ο **Gastone Parigi**, πρώην βουλευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κάτοικος Pordenone (Ιταλία),

εκπροσωπούμενοι από τους δικηγόρους W. Viscardini και G. Donà, avvocati, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγοντες πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans (εισηγητή), προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, A. Rosas και A. La Pergola, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo,
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 10ης Απριλίου 2003,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Ιουνίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Δεκεμβρίου 2000, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο άσκησε, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, αναιρέση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 26ης Οκτωβρίου 2000, T-83/99 έως T-85/99, Ripa di Meana κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 2000, σ. Π-3493, στο εξής: αναιρεσιβαλλομένη απόφαση), με την οποία αυτό ακύρωσε τις αποφάσεις που περιλαμβάνονται στις υπ' αριθ. 300762 και 300763 επιστολές του σώματος των κοσμητόρων, της 4ης Φεβρουαρίου 1999, περί απορρίψεως των αιτήσεων των C. Ripa di Meana και L. Orlando για την αναδρομική εφαρμογή του προσωρινού συνταξιοδοτικού καθεστώτος που περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙΙ της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις των βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (στο εξής: αποφάσεις της 4ης Φεβρουαρίου 1999).

Το νομικό πλαίσιο

- 2 Δεδομένου ότι δεν υπήρχε ενιαίο κοινοτικό συνταξιοδοτικό καθεστώς για όλους τους βουλευτές του Κοινοβουλίου, το προεδρείο του τελευταίου θεσπίσε, στις 24 και 25 Μαΐου 1982, ένα προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς για τους βουλευτές των κρατών μελών των οποίων οι εθνικές αρχές δεν προβλέπουν συνταξιοδοτικό καθεστώς για τα μέλη του Κοινοβουλίου (στο εξής: προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς) Το καθεστώς αυτό, το οποίο εφαρμόζεται επίσης στην περίπτωση που το επίπεδο και/οι παράμετροι της προβλεπόμενης συντάξεως δεν ταυτίζονται με τα ισχύοντα για τα μέλη του Κοινοβουλίου του κράτους προς εκπροσώπηση του οποίου εκλέχθηκε το εν λόγω μέλος του Κοινοβουλίου, περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙΙ της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις των βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (στο εξής: κανονιστική ρύθμιση σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις).

- 3 Το παράρτημα ΙΙΙ της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις (στο εξής: παράρτημα ΙΙΙ) όπως ίσχυε από τις 25 Μαΐου 1982 προέβλεπε, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 1

1. Τα μέλη του Κοινοβουλίου δικαιούνται συντάξεως.

2. Εν αναμονή θεσπίσεως οριστικού κοινοτικού συνταξιοδοτικού καθεστώτος για όλα τα μέλη του Κοινοβουλίου, καταβάλλεται προσωρινή σύνταξη, κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου μέλους, από τον προϋπολογισμό της Κοινότητας, τμήμα Κοινοβούλιο.

Άρθρο 2

1. Το επίπεδο και οι λοιπές λεπτομέρειες της προσωρινής συντάξεως ταυτίζονται με τα αντίστοιχα της συντάξεως που εισπράττουν τα μέλη της Κάτω Βουλής του κράτους προς εκπροσώπηση του οποίου εκλέχθηκε το εν λόγω μέλος του Κοινοβουλίου.

2. Κάθε μέλος που εμπίπτει στις ευεργετικές διατάξεις του άρθρου 1, παράγραφος 2, καταβάλλει στον προϋπολογισμό της Κοινότητας εισφορά η οποία υπολογίζεται κατά τρόπον ώστε να καταβάλλει συνολικώς την ίδια εισφορά με αυτήν ενός μέλους της Κάτω Βουλής του κράτους όπου εκλέχθηκε, βάσει των εθνικών διατάξεων.

Άρθρο 3

Για τον υπολογισμό του ποσού της συντάξεως, τα έτη της βουλευτικής θητείας που διήνυσε στο κοινοβούλιο του κράτους μέλους μπορούν να συνυπολογιστούν με τα έτη της βουλευτικής θητείας που διήνυσε στο Κοινοβούλιο. Τα έτη της διπλής θητείας υπολογίζονται άπαξ μόνον.»

- 4 Το προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς τροποποιήθηκε με απόφαση του Προεδρείου του Κοινοβουλίου της 13ης Σεπτεμβρίου 1995 (στο εξής: απόφαση του 1995) που αποσκοπεί, κατ' ουσίαν, τόσο η εγγραφή στο εν λόγω καθεστώς όσο και η εκκαθάριση της συντάξεως να εξαρτώνται από την υποβολή, εντός ορισμένης προθεσμίας, σχετικής αιτήσεως.

- 5 Ενώ τα άρθρα 1 και 2 του παραρτήματος III δεν τροποποιήθηκαν με την απόφαση του 1995, αυτό δεν συνέβη με το άρθρο 3 του εν λόγω παραρτήματος, το οποίο στο εξής προβλέπει:

«1. Η αίτηση για την ένταξη στο παρόν προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς υποβάλλεται εντός έξι μηνών από την έναρξη της βουλευτικής θητείας του ενδιαφερομένου.

Στην περίπτωση που παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, ορίζεται ως ημερομηνία από την οποία ισχύει η ένταξη στο συνταξιοδοτικό καθεστώς η πρώτη του μηνός κατά τη διάρκεια του οποίου η αίτηση παρελήφθη.

2. Η αίτηση για τον υπολογισμό της συντάξεως υποβάλλεται εντός έξι μηνών από τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Σε περίπτωση που παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, ορίζεται ως ημερομηνία από την οποία εισπράττεται η σύνταξη η πρώτη του μηνός κατά τη διάρκεια του οποίου η αίτηση παρελήφθη.»

- 6 Το άρθρο 4 του παραρτήματος III, όπως προκύπτει από την απόφαση του 1995, επαναλαμβάνει σχεδόν κατά λέξη τους όρους του παλαιού άρθρου 3 του παραρτήματος.

- 7 Όσον αφορά το άρθρο 5 του παραρτήματος III, όπως προβλέπει το σχετικό κείμενο:

«Η παρούσα κανονιστική ρύθμιση αρχίζει να ισχύει από της εκδόσεώς της από το Προεδρείο [ήτοι από τις 13 Σεπτεμβρίου 1995].

Πάντως, τα μέλη που διανύουν τη θητεία τους κατά τον χρόνο εκδόσεως της παρούσας κανονιστικής ρυθμίσεως έχουν προθεσμία έξι μηνών από την έναρξη της ισχύος των διατάξεων αυτών προκειμένου να υποβάλουν την αίτησή τους για ένταξη στο παρόν καθεστώς.»

- 8 Η τροποποίηση του παραρτήματος III, που εισήχθη με την απόφαση του 1995, κατέστη γνωστή σε όλους τους Ευρωπαίους βουλευτές με την υπ' αριθ. 25/95 ανακοίνωση του Κοινοβουλίου, της 28ης Σεπτεμβρίου 1995 (στο εξής: ανακοίνωση υπ' αριθ. 25/95).
- 9 Το άρθρο 27, παράγραφοι 1 και 2, της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις, εξάλλου, ορίζει τα εξής:

«1. Από της αναλήψεως των καθηκόντων τους, οι βουλευτές λαμβάνουν από τη Γενική Γραμματεία αντίγραφο της παρούσας κανονιστικής ρυθμίσεως με γραπτή απόδειξη παραλαβής του.

2. Ο βουλευτής που θεωρεί ότι οι διατάξεις της κανονιστικής αυτής ρυθμίσεως εφαρμόστηκαν εσφαλμένως μπορεί να απευθυνθεί εγγράφως στη Γενική Γραμματεία. Εάν ο βουλευτής και η Γενική Γραμματεία δεν καταλήξουν σε καμία συμφωνία, το ζήτημα παραπέμπεται στο σώμα των κοσμητόρων που αποφασίζει κατόπιν διαβουλεύσεως με τον Γενικό Γραμματέα. Το σώμα των κοσμητόρων μπορεί επίσης να διαβουλευθεί με τον Πρόεδρο και/ή το Προεδρείο.»

Το ιστορικό της διαφοράς και η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία

- 10 Οι C. Ripa di Meana, L. Orlando και G. Parigi, και οι τρεις Ιταλοί υπήκοοι, ήσαν βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά τη βουλευτική περίοδο 1994/1999.

- 11 Δεδομένου ότι οι προσφεύγοντες θεωρούσαν ότι είχαν υπαχθεί αυτοδικαίως στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς, όπως συμβαίνει στο ιταλικό Κοινοβούλιο, δεν υπέβαλαν αίτηση για ένταξη στο εν λόγω καθεστώς, όπως προβλέπει το παράρτημα III, όπως αυτό προκύπτει από την απόφαση του 1995. Μόλις κατά τους πρώτους μήνες του 1998 έμαθαν οι προσφεύγοντες, τυχαίως, ότι στην πραγματικότητα δεν εδικαιούνται συντάξεως, αφού δεν είχαν ενταχθεί ρητώς στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς εντός της προθεσμίας των έξι μηνών που προβλέπει, όσον τους αφορά, το άρθρο 5, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω παραρτήματος.

- 12 Οι τρεις αυτοί βουλευτές ενήργησαν τότε με διαφορετικούς τρόπους προκειμένου να επιτύχουν την ένταξή τους στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς.

- 13 Ο G. Parigi υπέβαλε αίτηση για ένταξη στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς στη Γενική Διεύθυνση Προσωπικού του Κοινοβουλίου, τμήμα κοινωνικών υποθέσεων, στις 18 Φεβρουαρίου 1998. Ζήτησε την αναδρομική εφαρμογή του εν λόγω καθεστώτος. Το σώμα των κοσμητόρων του απάντησε με δύο επιστολές, της 2ας Ιουλίου και 20ής Οκτωβρίου 1998, ότι ήταν αδύνατη η αναδρομική ένταξή του σ' αυτό το καθεστώς.

- 14 Οι C. Ripa di Meana και L. Orlando επικοινωνήσαν με τη διοίκηση του Κοινοβουλίου, χωρίς πάντως να υποβάλουν γραπτές αιτήσεις, προκειμένου να ενταχθούν αναδρομικώς στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς.

- 15 Κατόπιν των άκαρπων αυτών προσπαθειών ενώπιον των αρμοδίων υπηρεσιών του Κοινοβουλίου, οι τρεις βουλευτές απευθύνθηκαν σε δύο αντιπροέδρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τους R. Imbeni και G. Podestà, ομοίως ιταλικής ιθαγενείας, ζητώντας την παρέμβαση τους προς επίλυση του προβλήματός τους. Οι τελευταίοι απηύθυναν στις 19 Νοεμβρίου 1998 επιστολή στο σώμα των κοσμητόρων ζητώντας την επανεξέταση της καταστάσεως των C. Ripa di Meana, L. Orlando και G. Parigi (στο εξής: επιστολή της 19ης Νοεμβρίου 1998).

- 16 Το αίτημα αυτό απορρίφθηκε πάντως με επιστολές του σώματος των κοσμητόρων προς έκαστο των ενδιαφερομένων τριών βουλευτών (στο εξής: επιστολές της 4ης Φεβρουαρίου 1999), με το αιτιολογικό ότι όλοι οι βουλευτές του Κοινοβουλίου ενημερώθηκαν σχετικά με το ότι η ένταξη στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς θα ήταν δυνατή μόνον αν υποβαλλόταν σχετική αίτηση εντός των προθεσμιών που προέβλεπε η απόφαση του 1995.
- 17 Υπό αυτές τις περιστάσεις, οι C. Ripa di Meana (υπόθεση T-83/99), L. Orlando (υπόθεση T-84/99) και G. Parigi (υπόθεση T-85/99) άσκησαν προσφυγή, ζητώντας την ακύρωση των απορριπτικών αυτών αποφάσεων που περιλαμβάνονται στις επιστολές της 4ης Φεβρουαρίου 1999, με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 13 Απριλίου 1999.
- 18 Με διάταξη του προέδρου του τετάρτου τμήματος του Πρωτοδικείου, της 22ας Μαΐου 2000, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των τριών αυτών υποθέσεων, λόγω συνάφειας, προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση

- 19 Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το Πρωτοδικείο δέχθηκε μερικώς την περί απαραδέκτου ένσταση του Κοινοβουλίου.
- 20 Πράγματι, όσον αφορά την προσφυγή που άσκησε ο G. Parigi, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η επιστολή της 4ης Φεβρουαρίου 1999 που απευθύνθηκε στον βουλευτή αυτόν από το σώμα των κοσμητόρων δεν περιείχε κανένα νέο στοιχείο σε σχέση με τις επιστολές της 2ας Ιουλίου και της 20ής Οκτωβρίου 1998, και επομένως, αποτελούσε καθαρά επιβεβαιωτική απόφαση των περιλαμβανομένων στις δύο αυτές επιστολές αποφάσεων. Δεδομένου ότι οι δύο αποφάσεις του 1998 δεν προσβλήθηκαν εντός των νομίμων προθεσμιών

και δεν προηγήθηκε της αποφάσεως της 4ης Φεβρουαρίου 1999, εξάλλου, επανεξέταση της καταστάσεως του G. Parigi, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 36 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η προσφυγή του τελευταίου ήταν απαράδεκτη στο σύνολό της

- 21 Αντιθέτως, όσον αφορά τις προσφυγές που άσκησαν οι C. Ripa di Meana και L. Orlando, το Πρωτοδικείο δεν δέχθηκε την άποψη του Κοινοβουλίου, σύμφωνα με την οποία οι εν λόγω προσφυγές ήσαν απαράδεκτες για τον λόγο ότι οι επιστολές της 4ης Φεβρουαρίου 1999 απλώς επανέλαβαν το περιεχόμενο της αποφάσεως του 1995, η οποία δεν είχε προσβληθεί εμπροθέσμως από τους δύο αυτούς βουλευτές. Εκτιμώντας, στη σκέψη 26 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «η από 19 Νοεμβρίου 1998 επιστολή πρέπει να θεωρηθεί ως αίτηση των προσφευγόντων η οποία υποβλήθηκε για λογαριασμό τους από τους αντιπροέδρους», το Πρωτοδικείο, με τις σκέψεις 27 έως 31 της ίδιας αποφάσεως, έκρινε τα εξής:

«27 Επιβάλλεται να υπομνησθεί, ακολούθως, ότι το Δικαστήριο, ήδη με την απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1962, 16/62 και 17/62, Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes κ.λπ. κατά Συμβουλίου (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 829), έκρινε ότι ο όρος απόφαση που αναφέρεται στο άρθρο 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ) πρέπει να νοηθεί υπό την τεχνική έννοια που προκύπτει από το άρθρο 189 ΕΚ (πρώην άρθρο 249) και ότι το κριτήριο διακρίσεως μεταξύ πράξεως κανονιστικού χαρακτήρα και αποφάσεως, κατά την έννοια του τελευταίου αυτού άρθρου, πρέπει να αναζητηθεί στη γενική ή όχι ισχύ της εν λόγω πράξεως.

- 28 Επιπλέον, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, η κανονιστική φύση μιας πράξεως δεν θίγεται από τη δυνατότητα περισσότερο ή λιγότερο ακριβούς προσδιορισμού του αριθμού ή ακόμα και της ταυτότητας των υποκειμένων δικαίου στα οποία εφαρμόζεται (βλ. διάταξη της 23ης Νοεμβρίου 1995, C-10/95 P, Asocarne κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1995, σ. I-4151, σκέψη 30, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 29 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι ορισμοί που περιέχει η τροποποίηση της 13ης Σεπτεμβρίου 1995 του παραρτήματος III, οι οποίοι διατυπώνονται με γενικούς και αόριστους όρους, παράγοντας επομένως έννομα αποτελέσματα για προσδιοριζόμενους, κατά τρόπο γενικό και αόριστο, Ευρωπαίους βουλευτές και, ως εκ τούτου, για κάθε βουλευτή, πρέπει να θεωρηθούν ως έχοντες γενικό και κανονιστικό περιεχόμενο. Ακόμη και αν αποδεικνυόταν ότι οι βουλευτές στους οποίους εφαρμόζεται το άρθρο 5, παράγραφος 2, της τροποποίησης της 13ης Σεπτεμβρίου 1995 μπορούσαν να εξατομικευθούν κατά το χρονικό σημείο της εκδόσεώς της, η κανονιστική φύση της δεν θα ετίθετο εντούτοις υπό αμφισβήτηση, δεδομένου ότι αφορά μόνον αντικειμενικές νομικές ή πραγματικές καταστάσεις.
- 30 Μολονότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι μια διάταξη κανονιστικής φύσεως μπορεί, υπό ορισμένες περιστάσεις, να αφορά άμεσα και ατομικά ορισμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Ιουνίου 2000, T-172/98, T-175/98 έως T-177/98, Salamander κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, Συλλογή 2000, σ. II-2487, σκέψη 30, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία), η νομολογία αυτή δεν μπορεί να προβληθεί στην προκειμένη περίπτωση, εφόσον η προσβαλλόμενη διάταξη δεν έπληξε κανένα συγκεκριμένο δικαίωμα των προσφευγόντων υπό την έννοια της ανωτέρω νομολογίας.
- 31 Επομένως, τα επιχειρήματα του Κοινοβουλίου σχετικά με το απαράδεκτο των προσφυγών T-83/99 και T-84/99 πρέπει να απορριφθούν.»
- 22 Εξετάζοντας επί της ουσίας τις προσφυγές που άσκησαν οι C. Ripa di Meana και L. Orlando, το Πρωτοδικείο απέρριψε την περί ελλείψεως νομιμότητας ένσταση που προέβαλαν οι τελευταίοι κατά της αποφάσεως του 1995, αλλά δέχθηκε τους ισχυρισμούς τους που αντλούνται, αντιστοίχως, από το ότι δεν υφίσταται μη τήρηση της προθεσμίας των έξι μηνών που προβλέπεται από το παράρτημα III, από την παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως, καθώς και από την παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου.

23 Συναφώς, το Πρωτοδικείο έκρινε ειδικότερα τα εξής:

- «75 Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι το Κοινοβούλιο, προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις που απορρέουν από την τήρηση της αρχής της ασφάλειας δικαίου και της χρηστής διοικήσεως, και βάσει του άρθρου 27, παράγραφος 1, της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις των βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έπρεπε να ενημερώσει τους ενδιαφερομένους βουλευτές για την τροποποίηση του παραρτήματος III χρησιμοποιώντας ατομικές κοινοποιήσεις με απόδειξη παραλαβής.
- 76 Μόνον με τον τρόπο αυτό, το Κοινοβούλιο θα είχε συμπεριφερθεί σύμφωνα με την κοινοτική νομολογία, η οποία επιβάλλει όπως κάθε πράξη των οργάνων που παράγει έννομα αποτελέσματα είναι σαφής, ακριβής και έχει καταστεί γνωστή στον ενδιαφερόμενο κατά τρόπο ώστε να μπορεί αυτός να γνωρίζει με βεβαιότητα το χρονικό σημείο από το οποίο η εν λόγω πράξη υφίσταται και αρχίζει να παράγει τα έννομα αποτελέσματά της (απόφαση του Πρωτοδικείου της 7ης Φεβρουαρίου 1991, T-18/89 και T-24/89, Ταγαράς κατά Δικαστηρίου, Συλλογή 1991, σ. II-53, σκέψη 40· βλ. επίσης την απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Σεπτεμβρίου 1986, 5/85, AKZO Chemie κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 2585, σκέψη 39).
- 77 Δεδομένου ότι δεν υπήρξε μια τέτοια κοινοποίηση, η προθεσμία για την υποβολή αιτήσεως στηριζομένης σε πράξη η οποία προβλέπει συνταξιοδοτικά δικαιώματα, όπως αυτά της υπό κρίση υποθέσεως, δεν αρχίζει, κατά την κοινοτική νομολογία, παρά μόνον από τη στιγμή που ο ενδιαφερόμενος, αφού έλαβε γνώση της υπάρξεως της πράξεως αυτής, έλαβε, εντός ευλόγου προθεσμίας, επακριβή γνώση της εν λόγω πράξεως (προς την κατεύθυνση αυτή, απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 1994, T-100/92, La Pietra κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1994, σ. I-A-83 και II-275, σκέψη 30, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 78 Έστω και αν οι προσφεύγοντες δεν αμφισβητούν ότι έλαβαν γνώση της υπάρξεως της τροποποιήσεως του παραρτήματος III κατά τους πρώτους μήνες του 1998, το Κοινοβούλιο δεν απέδειξε ότι έλαβαν επακριβή γνώση

της τροποποιητικής πράξεως έξι και πλέον μήνες πριν από την υποβολή της αιτήσεως στις 19 Νοεμβρίου 1998. Επιπλέον, οι περιστάσεις που συνθέτουν την υπόθεση καταδεικνύουν ότι οι προσφεύγοντες έλαβαν επακριβή γνώση εντός ευλόγου χρόνου.

79 Συνεπώς, οι προσφεύγοντες υπέβαλαν την αίτηση περί εντάξεως στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς εντός της προβλεπόμενης στην τροποποίηση του παραρτήματος III προθεσμίας.»

24 Βάσει των προσηγηθεισών εκτιμήσεων, το Πρωτοδικείο, με τα σημεία 1 και 3 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως, αντιστοίχως, ακύρωσε τις αποφάσεις της 4ης Φεβρουαρίου 1999 και καταδίκασε το Κοινοβούλιο στα δικά του δικαστικά έξοδα καθώς και στα έξοδα των C. Ripa di Meana και L. Orlando στις υποθέσεις T-83/99 και T-84/99.

25 Με τα σημεία 2 και 4 του ιδίου διατακτικού, αντιθέτως, απέρριψε ως απαράδεκτη την προσφυγή του G. Parigi και τον καταδίκασε να φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα καθώς και αυτά του Κοινοβουλίου στην υπόθεση T-85/99.

Η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία και τα αιτήματα των διαδίκων

26 Με την αίτησή του αναιρέσεως, το Κοινοβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση καθόσον αφορά τις υποθέσεις T-83/99 και T-84/99.

- να κηρύξει, συνεπώς, τις προσφυγές των C. Ripa di Meana και L. Orlando απαράδεκτες και αβάσιμες·
- να καταδικάσει τους τελευταίους στο σύνολο των εξόδων τόσο της ενώπιον του Πρωτοδικείου όσο και της ενώπιον του Δικαστηρίου δίκης.

27 Οι C. Ripa di Meana και L. Orlando ζητούν από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως στο σύνολό της ως προδήλως απαράδεκτη και/ή αβάσιμη·
- συνεπώς, να επιβεβαιώσει τα σημεία 1 και 3 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως κρίνοντας δεκτά, οριστικώς και πλήρως, τα αιτήματα που υπέβαλαν πρωτοδίκως·
- να καταδικάσει το Κοινοβούλιο στην επιστροφή και των δικαστικών εξόδων της αναιρέσεως.

28 Στην περίπτωση που το Δικαστήριο δεχθεί την αίτηση αναιρέσεως στο σύνολό της ή εν μέρει, οι C. Ripa di Meana και L. Orlando ζητούν, επικουρικώς, από το Δικαστήριο:

— να κηρύξει απαράδεκτο το αίτημα του Κοινοβουλίου να καταδικαστούν στην πληρωμή του συνόλου των ενώπιον του Πρωτοδικείου δικαστικών εξόδων στο μέτρο που πρόκειται για νέα αιτήματα, υποβληθέντα για πρώτη φορά στο στάδιο της αναιρέσεως, κατά παράβαση του άρθρου 113, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου·

— να κατανείμει, για λόγους δικαιοσύνης, τα δικαστικά έξοδα της αναιρέσεως.

29 Στο υπόμνημα που υπέβαλε κατ' εφαρμογήν του άρθρου 115, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο G. Parigi διατύπωσε παρεμπόδιση αίτηση αναιρέσεως κατά της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως καθόσον, στη σκέψη 4 του διατακτικού αυτής, το Πρωτοδικείο τον καταδίκασε να φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα καθώς και αυτά του Κοινοβουλίου. Με την εν λόγω αίτηση αναιρέσεως, ο G. Parigi ζητεί από το Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση αποκλειστικώς όσον αφορά το σημείο 4 του διατακτικού της, το οποίο αφορά την υπόθεση T-85/99·

— συνεπώς, να κρίνει ότι, όσον αφορά τη δίκη στην υπόθεση T-85/99, έκαστος των διαδίκων φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα·

— να καταδικάσει το Κοινοβούλιο στα δικαστικά έξοδα της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως.

30 Στην περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο απορρίψει την παρεμπόδιση αίτηση αναιρέσεως στο σύνολό της ή εν μέρει, ο G. Parigi ζητεί από το τελευταίο να κατανείμει τα δικαστικά έξοδα της αναιρέσεως για λόγους δικαιοσύνης.

- 31 Το Κοινοβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο να κηρύξει απαράδεκτη την εν λόγω παρεμπόδιση αίτηση αναιρέσεως και να καταδικάσει τον G. Parigi στο σύνολο των δικαστικών εξόδων της κατ' αναιρέση δίκης.

Επί του αιτήματος περί επανάληψης της προφορικής διαδικασίας

- 32 Με δικόγραφο της 1ης Αυγούστου 2003, που περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 7 Αυγούστου 2003, οι C. Ripa di Meana και L. Orlando ζήτησαν την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας στην περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο είχε την πρόθεση να ακολουθήσει τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα, οι οποίες, κατ' αυτούς, βασίζονται, αφενός, σε ατελή ανάγνωση της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως και, αφετέρου, στην απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Ιουλίου 1988, 236/86, Dillinger Huttenwerke κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 3761), η οποία αφορά διαφορετική κατάσταση από αυτή για την οποία πρόκειται στην παρούσα υπόθεση.
- 33 Πρέπει να υπομνησθεί επ' αυτού ότι το Δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν προτάσεως του γενικού εισαγγελέα ή, ακόμη, κατόπιν αιτήσεως των διαδίκων, μπορεί να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 61 του Κανονισμού Διαδικασίας, εφόσον κρίνει ότι δεν διαθέτει επαρκή στοιχεία ή ότι η υπόθεση πρέπει να επιλυθεί βάσει επιχειρήματος επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 18ης Ιουνίου 2002, C-299/99, Philips, Συλλογή 2002, σ. I-5475, σκέψη 20· της 7ης Νοεμβρίου 2002, C-184/01 P, Hirschfeldt κατά ΑΕΕ, Συλλογή 2002, σ. I-10173, σκέψη 30, και της 13ης Νοεμβρίου 2003, C-209/01, Schilling, και Fleck-Schilling, Συλλογή 2003, σ. I-13389, σκέψη 19).
- 34 Εν προκειμένω, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν υπάρχει λόγος να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, η οποία περατώθηκε στις 26 Ιουνίου 2003, εφόσον διαθέτει όλα τα αναγκαία στοιχεία για να αποφανθεί επί της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως.

- 35 Συνεπώς, το αίτημα των C. Ripa di Meana και L. Orlando περί επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας πρέπει να απορριφθεί.

Επί της κυρίας αιτήσεως αναιρέσεως

- 36 Το Κοινοβούλιο προβάλλει τρεις λόγους προς στήριξη της αιτήσεώς του αναιρέσεως, που αντλούνται, αντιστοίχως, από μια εσφαλμένη εκτίμηση του περιεχομένου της επιστολής της 19ης Νοεμβρίου 1998, από τον απρόσβλητο χαρακτήρα των επιστολών της 4ης Φεβρουαρίου 1999 και από νομικά σφάλματα στα οποία υπέπεσε το Πρωτοδικείο όσον αφορά την ουσία της υποθέσεως. Όσον αφορά τον τελευταίο αυτό λόγο, το Κοινοβούλιο αμφισβητεί ειδικότερα την ερμηνεία του άρθρου 27, παράγραφος 1, της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις, την οποία δέχθηκε το Πρωτοδικείο, και τον λυσιτελή χαρακτήρα της εκ μέρους του τελευταίου παραπομπής στη νομολογία του σχετικά με την «ακριβή» γνώση των κοινοτικών πράξεων.

Επί του πρώτου λόγου

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 37 Με τον πρώτο του λόγο, το Κοινοβούλιο αμφισβητεί τον ισχυρισμό, που περιλαμβάνεται στη σκέψη 26 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σύμφωνα με τον οποίο «η από 19 Νοεμβρίου 1998 επιστολή πρέπει να θεωρηθεί ως αίτηση των προσφευγόντων η οποία υποβλήθηκε για λογαριασμό τους από τους αντιπροέδρους». Σύμφωνα με το εν λόγω θεσμικό όργανο, πράγματι, μια τέτοια επιστολή σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να εξομοιωθεί με αίτηση εντάξεως στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς στο μέτρο που, αφενός, οι οικείοι αντιπρόεδροι δεν είχαν καμία ειδική αρμοδιότητα ούτε βάσει οποιασδήποτε κανονιστικής διατάξεως ούτε βάσει εντολής που να τους δόθηκε από τους C. Ripa di Meana και L. Orlando, για να υποβάλουν μια τέτοια αίτηση για λογαριασμό των τελευταίων και, αφετέρου, οι δύο αυτοί βουλευτές

αναγνώρισαν οι ίδιοι ότι δεν είχαν ποτέ υποβάλει αίτηση εντάξεως στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς σύμφωνα με τις διατυπώσεις που προβλέπει η κανονιστική ρύθμιση σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις ούτε κατά κανένα άλλο τρόπο. Το Κοινοβούλιο ισχυρίζεται συναφώς ότι οι εν λόγω βουλευτές απευθύνθηκαν προφορικώς στις υπηρεσίες του μόνο για να λάβουν πληροφορίες σχετικά με το προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς, οι δε υπηρεσίες τους ενημέρωσαν τότε για την ύπαρξη τόσο της υποχρέωσης υποβολής γραπτών αιτήσεων εντάξεως στο εν λόγω καθεστώς όσο και για τα ειδικά έντυπα που διατίθενται προς τον σκοπό αυτό.

38 Ενώ παρατηρούν προκαταρκτικώς ότι ο πρώτος αυτός λόγος πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτος στο μέτρο που αποσκοπεί να θέσει υπό αμφισβήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου μια πραγματική εκτίμηση του Πρωτοδικείου, οι C. Ripa di Meana και L. Orlando υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε σφάλμα χαρακτηρίζοντας την επιστολή της 19ης Νοεμβρίου 1998 ως αίτηση εντάξεως των προσφευγόντων στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς, εφόσον ούτε το παράρτημα III ούτε καμία άλλη διάταξη εθνικού ή κοινοτικού δικαίου καθορίζει τις λεπτομέρειες υποβολής μιας τέτοιας αιτήσεως. Επομένως, τίποτε δεν απαγορεύει να απευθυνθούν στους δύο αντιπροέδρους του Κοινοβουλίου για να τους αναθέσουν εντολή να προβούν στο διάβημα αυτό για λογαριασμό τους. Ελλείψει υποχρεωτικών κανόνων σχετικά με μια τέτοια εντολή, αυτή θα πρέπει πράγματι να μπορεί να δοθεί χωρίς η εντολή να πρέπει να τηρεί οποιονδήποτε τύπο.

39 Οι C. Ripa di Meana και L. Orlando προσθέτουν ότι, εν πάση περιπτώσει, η επιστολή της 19ης Νοεμβρίου 1998 ανέφερε κατά τρόπο σαφή και όχι διφορούμενο την ύπαρξη εντολής εκ μέρους τους, η οποία δεν αμφισβητήθηκε από το Κοινοβούλιο, εφόσον το σώμα των κοσμητόρων έκρινε σκόπιμο όχι μόνο να απαντήσει στην επιστολή αυτή αλλά, επίσης, να απευθυνθεί απευθείας σε έκαστο των ενδιαφερομένων βουλευτών, με ατομικές επιστολές που είχαν ρητή αναφορά στην αίτησή τους περί εντάξεως στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

— Επί του παραδεκτού του πρώτου λόγου

- 40 Πρέπει να υπομνηστεί προκαταρκτικώς ότι από τα άρθρα 225 ΕΚ και 58 του Οργανισμού του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η αναίρεση περιορίζεται στα νομικά ζητήματα. Δυνάμει πάγιας νομολογίας, το Πρωτοδικείο είναι επομένως το μόνο αρμόδιο, αφενός, για τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, εκτός αν η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεών του προκύπτει από τα υποβληθέντα σ' αυτό στοιχεία της δικογραφίας, και, αφετέρου, για την εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών. Επομένως, η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών δεν αποτελεί, με την επιφύλαξη της περιπτώσεως αλλοιώσεως των στοιχείων που προσκομίστηκαν ενώπιόν του, νομικό ζήτημα υποκείμενο, ως εκ της φύσεώς του, στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου [βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 1994, C-136/92 P, Επιτροπή κατά Brazzelli Lualdi κ.λπ., Συλλογή 1994, σ. I-1981, σκέψεις 47 έως 49· της 11ης Φεβρουαρίου 1999, C-390/95 P, Antillean Rice Mills κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-769, σκέψη 29, και διάταξη της 24ης Ιουλίου 2003, C-233/03 P(R), Linea GIG κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-7911, σκέψεις 34 και 35].
- 41 Αντιθέτως, δεν αμφισβητείται ότι, αν το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ή εξετίμησε τα πραγματικά περιστατικά, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο για να ασκήσει δυνάμει του άρθρου 225 ΕΚ έλεγχο ως προς τον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών αυτών περιστατικών και των νομικών συνεπειών που συνήγαγε συναφώς το Πρωτοδικείο. Όπως το Δικαστήριο κατ' επανάληψη έκρινε, αυτός ο χαρακτηρισμός συνιστά πράγματι νομικό ζήτημα το οποίο, ως τοιούτο, μπορεί να υπαχθεί στον έλεγχο του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αναρέσεως (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 19ης Οκτωβρίου 1995, C-19/93 P, Rendo κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-3319, σκέψη 26, και της 29ης Ιουνίου 2000, C-154/99 P, Politi κατά Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως, Συλλογή 2000, σ. I-5019, σκέψη 11).
- 42 Όμως, αντίθετα προς αυτά που υποστηρίζουν οι C. Ripa di Meana και L. Orlando, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι αυτό ακριβώς συμβαίνει εν προκειμένω. Πράγματι, με τον πρώτο του λόγο, το Κοινοβούλιο δεν αμφισβητεί

την ύπαρξη καθεαυτή της επιστολής της 19ης Νοεμβρίου 1998, αλλά τον χαρακτηρισμό της από το Πρωτοδικείο ως αιτήσεως εντάξεως στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς και τις συνέπειες που απορρέουν από αυτόν σε νομικό επίπεδο.

43 Συνεπώς, ο λόγος αυτός πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτός.

— Επί της ουσίας

44 Αντιθέτως, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η άποψη του Κοινοβουλίου σύμφωνα με την οποία η επιστολή της 19ης Νοεμβρίου 1998 ομοιάζει με διάβημα άτυπου χαρακτήρα προκειμένου να ζητηθεί η επανεξέταση της καταστάσεως των C. Ripa di Meana και L. Orlando αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αίτηση εντάξεως στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς η οποία έγινε για λογαριασμό των τελευταίων από δύο εκ των αντιπροέδρων του Κοινοβουλίου.

45 Όπως ο γενικός εισαγγελέας παρατήρησε στα σημεία 37 και 38 των προτάσεών του, η άποψη αυτή αναιρείται στην πραγματικότητα από το γεγονός που επεσήμανε το Πρωτοδικείο ότι ένα εκ των οργάνων του Κοινοβουλίου, δηλαδή το σώμα των κοσμητόρων, έκρινε την εν λόγω επιστολή ως αποτελούσα αίτηση εντάξεως στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς, η οποία πάντως απορρίφθηκε με επιστολή απευθυνομένη σε έκαστο των ενδιαφερομένων βουλευτών.

46 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν αποδείχθηκε ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα χαρακτηρίζοντας την επιστολή της 19ης Νοεμβρίου 1998 ως αίτηση εντάξεως των C. Ripa di Meana και L. Orlando στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς, την οποία υπέβαλαν για λογαριασμό τους δύο εκ των αντιπροέδρων του Κοινοβουλίου.

- 47 Συνεπώς, ο πρώτος λόγος που προέβαλε το Κοινοβούλιο προς υποστήριξη της αιτήσεώς του αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του δευτέρου λόγου

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 48 Με τον δεύτερο του λόγο, που αφορά επίσης το παραδεκτό των προσφυγών που άσκησαν οι C. Ripa di Meana και L. Orlando ενώπιον του Πρωτοδικείου, το Κοινοβούλιο προσάπτει κατ' ουσίαν στο τελευταίο ότι ακύρωσε τις επιστολές της 4ης Φεβρουαρίου 1999 χωρίς να αποφανθεί προηγουμένως ως προς τον ακριβή νομικό τους χαρακτήρισμό. Πράγματι, για το Κοινοβούλιο αυτές οι επιστολές συνιστούν το πολύ-πολύ καθαρά ενημερωτικές γραπτές ανακοινώσεις στις οποίες προέβη το εν λόγω σώμα για να επιβεβαιώσει υφισταμένη κατάσταση, απολύτως γνωστή στους ενδιαφερομένους βουλευτές, αλλά, σε καμία περίπτωση, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «αποφάσεις» του Κοινοβουλίου, δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής περί ακυρώσεως.
- 49 Το Κοινοβούλιο αμφισβητεί συναφώς, πρώτον, τον ισχυρισμό που περιλαμβάνεται στη σκέψη 30 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σύμφωνα με το οποίο η απόφαση του 1995 «δεν έπληξε κανένα συγκεκριμένο δικαίωμα των προσφευγόντων υπό την έννοια της [...] νομολογίας». Κατ' αυτό, πράγματι, θέτοντας προθεσμίες για την υποβολή αιτήσεων για σύνταξη, η απόφαση του 1995 θίγει την υποκειμενική νομική θέση των βουλευτών και επομένως οι C. Ripa di Meana και L. Orlando είχαν το δικαίωμα να ασκήσουν προσφυγή περί ακυρώσεως κατά της αποφάσεως αυτής. Πάντως, η εν λόγω προσφυγή έπρεπε να έχει υποβληθεί εντός της προβλεπομένης από το άρθρο 230 ΕΚ προθεσμίας και η λήξη της προθεσμίας δεν μπορούσε σε καμία περίπτωση να ρυθμιστεί με μεταγενέστερη προσφυγή κατά των «κοινοποιήσεων ευγενείας», οι οποίες απλώς επιβεβαιώνουν έναν κανόνα τον οποίο οι κοινοβουλευτικοί γνωρίζουν.

- 50 Δεύτερον, το Κοινοβούλιο παρατηρεί τις αντιφάσεις που υπάρχουν στην αναιρεσιβαλλομένη απόφαση εφόσον το Πρωτοδικείο δέχεται, αφενός, στις σκέψεις 29 και 30 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η απόφαση του 1995 πρέπει να θεωρηθεί ως πράξη με γενικό και κανονιστικό περιεχόμενο η οποία δεν έπληξε κανένα συγκεκριμένο δικαίωμα των C. Ripa di Meana και L. Orlando, και, αφετέρου, στη σκέψη 75 της ίδιας αποφάσεως, ότι το Κοινοβούλιο, προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις που απορρέουν από την τήρηση της αρχής της ασφάλειας δικαίου και της χρηστής διοικήσεως, έπρεπε να ενημερώσει τους ενδιαφερομένους βουλευτές για την τροποποίηση του παραρτήματος III χρησιμοποιώντας ατομικές κοινοποιήσεις με απόδειξη παραλαβής. Κατά το Κοινοβούλιο, πράγματι, δεν μπορούν να υποστηριχθούν συγχρόνως, διότι είτε η απόφαση του 1995 πρέπει να θεωρηθεί ως πράξη γενικού περιεχομένου που δεν θίγει τα δικαιώματα των αποδεκτών της και, στην περίπτωση αυτή, οι συνήθεις τρόποι με τους οποίους ένα θεσμικό όργανο επικοινωνεί με τα μέλη του πρέπει, επομένως, να θεωρηθούν επαρκείς, είτε μια τέτοια απόφαση συνιστά πράξη ατομικού περιεχομένου που πρέπει να κοινοποιηθεί σε όλους τους βουλευτές και, στην περίπτωση αυτή, οι βουλευτές έπρεπε να ασκήσουν προσφυγή περί ακυρώσεως κατά της πράξεως αυτής εντός της προβλεπομένης προθεσμίας, η οποία άρχισε από την ημέρα κατά τη οποία οι τελευταίοι έλαβαν γνώση της εν λόγω πράξεως. Εφόσον η προθεσμία αυτή είχε λήξει, η προσφυγή έπρεπε να κηρυχθεί απαράδεκτη από το Πρωτοδικείο.
- 51 Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει, τρίτον, ότι οι επιστολές της 4ης Φεβρουαρίου 1999 δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να χαρακτηριστούν «αποφάσεις του Κοινοβουλίου» στο μέτρο που οι C. Ripa di Meana και L. Orlando δεν είχαν υποβάλει αίτηση εντάξεως στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς και, λόγω του ανεπίσημου και άτυπου διαβήματός τους προς τους δύο αντιπροέδρους, βρισκονταν οπωσδήποτε εκτός των συνηθισμένων κανόνων και διαδικασιών. Το Κοινοβούλιο παραπέμπει ειδικότερα, συναφώς, στο άρθρο 27, παράγραφος 2, της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις, σύμφωνα με το οποίο βουλευτής, ο οποίος θεωρεί ότι η εν λόγω ρύθμιση εφαρμόστηκε εσφαλμένως, πρέπει να απευθύνεται γραπτώς στη Γενική Γραμματεία του Κοινοβουλίου, δεδομένου ότι το σώμα των κοσμητόρων επιλαμβάνεται σε τελευταίο βαθμό, ελλείψει συμφωνίας μεταξύ του εν λόγω βουλευτή και του Γενικού Γραμματέα.
- 52 Ενώ προβάλλουν το απαράδεκτο του τελευταίου αυτού λόγου με την αιτιολογία ότι αφορά, όπως και ο πρώτος, σε πραγματική εκτίμηση στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο, οι C. Ripa di Meana και L. Orlando αμφισβητούν τη θέση του Κοινοβουλίου σύμφωνα με την οποία οι επιστολές

της 4ης Φεβρουαρίου 1999 αποτελούν απλές «κοινοποιήσεις ευγενείας», επιβεβαιωτικού χαρακτήρα. Παραπέμποντας συναφώς, τόσο στον ομοιάζοντα με απόφαση, μονοσήμαντο χαρακτήρα των όρων που χρησιμοποιούνται στις εν λόγω επιστολές όσο και στη νομολογία του Δικαστηρίου και, μεταξύ άλλων, στην απόφασή του της 23ης Μαρτίου 1993, C-314/91, Weber κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 1993, σ. I-1093), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε απαράδεκτη την προσφυγή βουλευτού του Κοινοβουλίου κατά επιστολής του σώματος των κοσμητόρων περί απορρίψεως του αιτήματός του για τη λήψη μεταβατικής αποζημιώσεως λόγω τερματισμού της εντολής, που επίσης προβλέπεται σε γενικότερη κανονιστική ρύθμιση, οι C. Ripa di Meana και L. Orlando ισχυρίζονται ότι, και εν προκειμένω, οι επιστολές της 4ης Φεβρουαρίου 1999 είναι αυτές που επηρεάζουν συγκεκριμένα την περιουσιακή τους κατάσταση και όχι η γενική κανονιστική ρύθμιση του Κοινοβουλίου περί συντάξεων. Επομένως, οι τελευταίες αυτές επιστολές και όχι η απόφαση του 1995 πρέπει να αποτελέσουν το αντικείμενο προσφυγής περί ακυρώσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 53 Προεισαγωγικώς, πρέπει αμέσως να απορριφθεί η ένσταση απαραδέκτου των C. Ripa di Meana και L. Orlando κατά του δευτέρου αυτού λόγου. Πράγματι, εφόσον δεν αμφισβητείται ότι, με τον λόγο αυτό, το Κοινοβούλιο δεν αμφισβητεί τόσο την ίδια την ύπαρξη των επιστολών της 4ης Φεβρουαρίου 1999 όσο τον νομικό τους χαρακτήρισμό ως «αποφάσεων του Κοινοβουλίου» που δέχθηκε το Πρωτοδικείο, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο, σύμφωνα με τη νομολογία που παρατέθηκε στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, για να ασκήσει τον έλεγχό του επί του χαρακτηρισμού αυτού.
- 54 Στο πλαίσιο αυτό, πάντως, η εξέταση του Δικαστηρίου πρέπει να επικεντρωθεί μόνο στο πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου, που αντλείται από τον επιβεβαιωτικό χαρακτήρα των εν λόγω επιστολών και από το λάθος που διέπραξε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 30 της αναρριπταλλομένης αποφάσεως. Το δεύτερο σκέλος του λόγου αυτού, που αντλείται από την αντίφαση που υφίσταται μεταξύ, αφενός, των σκέψεων 29 και 30 της αναρριπταλλομένης αποφάσεως και, αφετέρου, της σκέψεως 75 της ίδιας αποφάσεως, αφορά τους τρόπους ανακοινώσεως της αποφάσεως του 1995 και, επομένως, θα εξεταστεί στο πλαίσιο της αναλύσεως του τρίτου λόγου. Ως προς το τρίτο σκέλος του

δευτέρου λόγου, που βασίζεται στη μη υποβολή αιτήσεως εντάξεως των C. Ripa di Meana και L. Orlando στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι συγγέεται με τον πρώτο λόγο και πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί με την ίδια αιτιολογία.

- 55 Δεδομένου ότι το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου βασίζεται κατ' ουσίαν στην άποψη, σύμφωνα με την οποία οι επιστολές της 4ης Φεβρουαρίου 1999 απλώς επιβεβαιώνουν το περιεχόμενο της αποφάσεως του 1995, πρέπει, προεισαγωγικώς, να τεθεί το ερώτημα ως προς την ακριβή νομική φύση της αποφάσεως αυτής.
- 56 Συναφώς, πρέπει αμέσως να απορριφθεί το επιχείρημα του Κοινοβουλίου, σύμφωνα με το οποίο το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα κρίνοντας, στη σκέψη 30 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η απόφαση του 1995 «δεν έπληξε κανένα συγκεκριμένο δικαίωμα των [ενδιαφερομένων βουλευτών]». Όπως αυτό προκύπτει σαφώς από τις σκέψεις 4 έως 7 της παρούσας αποφάσεως, η εν λόγω απόφαση προβλέπει πράγματι μόνο, κατά τρόπο γενικό, την υποχρέωση των βουλευτών που αφορά το παράρτημα III να υποβάλουν τόσο αίτηση εντάξεως στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς όσο και αίτηση υπολογισμού της συντάξεως αυτής εντός προθεσμίας έξι μηνών, στην πρώτη περίπτωση, από την έναρξη της εντολής του ενδιαφερομένου και, στη δεύτερη περίπτωση, από την ημερομηνία γενέσεως του συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Όπως ορθώς τόνισαν στο υπόμνημά τους αντικρούσεως, οι C. Ripa di Meana και L. Orlando δεν είχαν κανένα συμφέρον να ζητήσουν την ακύρωση της αποφάσεως αυτής, η οποία περιείχε ρητή μεταβατική διάταξη υπέρ των βουλευτών, των οποίων η εντολή ίσχυε κατά την ημερομηνία της εκδόσεώς της, αλλά μόνον να επιτύχουν να εφαρμοστεί ως προς αυτούς από την ημέρα κατά την οποία έλαβαν γνώση αυτής.
- 57 Αντιθέτως, εντελώς διαφορετική είναι η φύση των επιστολών της 4ης Φεβρουαρίου 1999. Συγκεκριμένα, απαντώντας στην αίτηση που υπέβαλαν, για λογαριασμό των C. Ripa di Meana και L. Orlando, δύο από τους αντιπροέδρους του Κοινοβουλίου, το σώμα των κοσμητόρων δεν αρκέστηκε να επιβεβαιώσει απλώς την ύπαρξη επιτακτικής προθεσμίας για την υποβολή των αιτήσεων εντάξεως στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς. Απέρριψε την εν λόγω αίτηση και διατύπωσε, ρητώς, την αδυναμία των δύο ενδιαφερομένων βουλευτών να υπαχθούν αναδρομικώς στο εν λόγω καθεστώς στο μέτρο που, εν προκειμένω, η προβλεπόμενη από την απόφαση του 1995 προθεσμία δεν είχε τηρηθεί.

- 58 Ενόψει των προεκτεθέντων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε νομικό σφάλμα χαρακτηρίζοντας τις επιστολές της 4ης Φεβρουαρίου 1999 ως «αποφάσεις του Κοινοβουλίου», στερούμενες επιβεβαιωτικού χαρακτήρα. Εφόσον αυτές οι επιστολές επηρεάζουν πράγματι τη συγκεκριμένη περιουσιακή κατάσταση των ενδιαφερομένων βουλευτών, συνιστούν ασφαλώς πράξεις παράγουσες έννομα αποτελέσματα που βαίνουν πέραν της εσωτερικής οργάνωσης των εργασιών του θεσμικού οργάνου. Για τον λόγο αυτό, μπορούν επομένως να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής περί ακυρώσεως εντός των προβλεπομένων προς τον σκοπό αυτό προθεσμιών (βλ., μεταξύ άλλων, υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Weber κατά Κοινοβουλίου, σκέψη 11).
- 59 Επομένως, και ο δεύτερος λόγος, τον οποίο προέβαλε το Κοινοβούλιο προς στήριξη της αιτήσεώς του αναιρέσεως, πρέπει επίσης να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου

- 60 Με τον τρίτο του λόγο, το Κοινοβούλιο, τέλος, θέτει υπό αμφισβήτηση το συμπέρασμα του Πρωτοδικείου σύμφωνα με το οποίο οι C. Ripa di Meana και L. Orlando υπέβαλαν την αίτησή τους εντάξεως στο προσωρινό συνταξιοδοτικό καθεστώς εντός της προθεσμίας που προβλέπεται προς τον σκοπό αυτό από την απόφαση του 1995. Προβάλλει συναφώς τέσσερα επιχειρήματα αντλούμενα, πρώτον, από μία εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 27, παράγραφος 1, της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις, δεύτερον, από μια αντίφαση εντός της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως μεταξύ, αφενός, της αιτιολογίας σχετικά με το παραδεκτό των προσφυγών που άσκησαν οι C. Ripa di Meana και L. Orlando και, αφετέρου, αυτής που αφορά το βάσιμο των εν λόγω προσφυγών, τρίτον, από το αλυσιτελές της παραπομπής εκ μέρους του Πρωτοδικείου στη νομολογία του που αφορά την «ακριβή» γνώση των πράξεων και, τέταρτον, από μια αδικαιολόγητη αναστροφή του βάρους αποδείξεως σχετικά με την απόκτηση της γνώσεως αυτής.

Επί του πρώτου και δευτέρου σκέλους του τρίτου λόγου

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 61 Με τα δύο πρώτα σκέλη του τρίτου λόγου, που πρέπει να εξεταστούν μαζί ενόψει του αντικειμένου τους, το Κοινοβούλιο αμφισβητεί, κατ' ουσίαν, την εκτίμηση που περιλαμβάνεται στις σκέψεις 75 και 76 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σύμφωνα με την οποία, για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις που απορρέουν από την τήρηση της αρχής της ασφάλειας δικαίου καθώς και της χρηστής διοικήσεως, και ενόψει του άρθρου 27, παράγραφος 1, της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις, το Κοινοβούλιο όφειλε να ενημερώσει τους ενδιαφερομένους βουλευτές για την τροποποίηση του παραρτήματος III χρησιμοποιώντας ατομική κοινοποίηση με απόδειξη παραλαβής.
- 62 Αφενός, πράγματι, αυτός ο τρόπος ενημερώσεως των βουλευτών ουδόλως απορρέει από την εν λόγω κανονιστική ρύθμιση, δεδομένου ότι το άρθρο 27, παράγραφος 1, αυτής αφορά μόνον την ισχύουσα κατά τον χρόνο της αναλήψεως των καθηκόντων των βουλευτών ρύθμιση και όχι τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις της εν λόγω ρυθμίσεως ή των παραρτημάτων της. Το Κοινοβούλιο ισχυρίζεται συναφώς ότι, είναι μεν θεμιτό να απαιτείται ατομική κοινοποίηση –με απόδειξη παραλαβής– της ισχύουσας κατά την έναρξη των καθηκόντων των προσφάτως εκλεγέντων βουλευτών ρυθμίσεως, αντιθέτως όμως μπορούν να εφαρμόζονται πιο ελαστικοί τρόποι ενημερώσεως, υπαγόμενοι στην εσωτερική διανομή των κοινοβουλευτικών πράξεων, προκειμένου για μεταγενέστερες τροποποιήσεις της εν λόγω κανονιστικής ρυθμίσεως, στο μέτρο που οι βουλευτές αποτελούν στο εξής μέρος του θεσμικού οργάνου και μπορούν, επομένως, να λαμβάνουν ευκολότερα γνώση των εν λόγω τροποποιήσεων. Ερμηνεύοντας διασταλτικώς το άρθρο 27, παράγραφος 1, της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις, το Πρωτοδικείο χειρίστηκε, επομένως, κατά παρόμοιο τρόπο διαφορετικές καταστάσεις και παραβίασε με τον τρόπο αυτό την «αρχή της ουσιαστικής ισότητας».

63 Αφετέρου, συμεριζεται μεν την εκτίμηση του Πρωτοδικείου που περιλαμβάνεται στη σκέψη 76 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σύμφωνα με την οποία η κοινοτική νομολογία απαιτεί «όπως κάθε πράξη των οργάνων που παράγει έννομα αποτελέσματα είναι σαφής, ακριβής και έχει καταστεί γνωστή στον ενδιαφερόμενο κατά τρόπο ώστε να μπορεί αυτός να γνωρίζει με βεβαιότητα το χρονικό σημείο από το οποίο η εν λόγω πράξη υφίσταται και αρχίζει να παράγει τα έννομα αποτελέσματά της», αλλά πάντως το Κοινοβούλιο παρατηρεί ότι ο κανόνας αυτός ισχύει μόνο για τις ατομικές πράξεις ή, εν πάση περιπτώσει, για τις πράξεις που έχουν επίπτωση στην κατάσταση συγκεκριμένων προσώπων. Εν προκειμένω, από τις σκέψεις 28 έως 30 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η τροποποίηση του παραρτήματος III εξομοιώνεται από το Πρωτοδικείο με κανονιστική πράξη γενικού περιεχομένου, εκδοθείσα για να διέπει την απόλαυση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων όλων των βουλευτών, παρόντων και μελλόντων, οι οποίοι δεν καλύπτονται από εθνικό συνταξιοδοτικό καθεστώς. Επομένως, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα κρίνοντας, στις σκέψεις 75 έως 78 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την εν λόγω απόφαση ως ατομική διοικητική πράξη, η οποία πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ατομικής κοινοποίησης προς τους βουλευτές, με απόδειξη παραλαβής.

64 Στα δύο αυτά επιχειρήματα, οι C. Ripa di Meana και L. Orlando αντιτάσσουν, αφενός, ότι δεν είχαν έννομο συμφέρον να ασκήσουν προσφυγή κατά της αποφάσεως του 1995 αν, όπως υποστηρίζει το Κοινοβούλιο, αυτή συνιστά κανονιστική πράξη γενικού περιεχομένου προοριζόμενη να διέπει την κατάσταση όλων των βουλευτών, παρόντων και μελλόντων, που δεν καλύπτονται από εθνικό συνταξιοδοτικό καθεστώς. Αφετέρου, ισχυρίζονται ότι το παράρτημα III αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις της οποίας έλαβαν αντίγραφο, με απόδειξη παραλαβής, κατά την έναρξη της εντολής τους και ότι πρέπει, επομένως, τόσο για λόγους ασφάλειας δικαίου όσο και για λόγους χρηστής διοικήσεως, να εφαρμοστεί η διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 27, παράγραφος 1, της εν λόγω ρυθμίσεως για οποιαδήποτε τροποποίηση αυτής. Στηρίζονται συναφώς στην πρακτική των κοινοτικών θεσμικών οργάνων που συνίσταται στη δημοσίευση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* όλων των τροποποιήσεων των κανονισμών που αποτέλεσαν αντικείμενο προηγούμενης δημοσίευσής και επικαλούνται, προς στήριξη της θέσεώς τους, την κατάσταση βουλευτή που έλαβε γραπτή ανακοίνωση των τροποποιήσεων που επέφερε το Κοινοβούλιο στο συμπληρωματικό συνταξιοδοτικό καθεστώς τόσο στην έδρα του Κοινοβουλίου όσο και στην ιδιωτική του κατοικία. Κατά τους C. Ripa di Meana και L. Orlando, παρόμοιοι τρόποι ενημερώσεως έπρεπε να εφαρμοστούν στην περίπτωση τους.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 65 Δεδομένου ότι το Πρωτοδικείο στήριξε κατ' ουσίαν την απαίτηση ατομικής κοινοποίησεως της αποφάσεως του 1995 –με απόδειξη παραλαβής– τόσο στο γράμμα του άρθρου 27, παράγραφος 1, της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις όσο και στη νομολογία του Δικαστηρίου, δυνάμει της οποίας κάθε πράξη της διοικήσεως που παράγει έννομα αποτελέσματα πρέπει να είναι σαφής, ακριβής και να έχει καταστεί γνωστή στον ενδιαφερόμενο κατά τρόπο ώστε να μπορεί αυτός να γνωρίζει με βεβαιότητα το χρονικό σημείο από το οποίο η εν λόγω πράξη υφίσταται και αρχίζει να παράγει έννομα αποτελέσματα, πρέπει, προεισαγωγικώς, να επαληθευτεί η ακρίβεια των προτάσεων αυτών.
- 66 Κατ' αρχάς, επιβάλλεται συναφώς η διαπίστωση ότι, συνάγοντας από το γράμμα του άρθρου 27, παράγραφος 1, της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις υποχρέωση ατομικής κοινοποίησεως της αποφάσεως του 1995, το Πρωτοδικείο παραγνώρισε το περιεχόμενο του εν λόγω άρθρου. Πράγματι, η διάταξη αυτή προβλέπει μεν ότι, κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους, οι βουλευτές λαμβάνουν από τον Γενικό Γραμματέα του Κοινοβουλίου αντίγραφο της εν λόγω κανονιστικής ρυθμίσεως, με γραπτή απόδειξη παραλαβής, ουδόλως όμως επεκτείνει αυτή την υποχρέωση κοινοποίησεως στις τροποποιήσεις που θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να επέλθουν μεταγενεστέρως στην εν λόγω κανονιστική ρύθμιση, ειδικότερα στις τροποποιήσεις σχετικά με τα παραρτήματα αυτής. Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η απόφαση του 1995 συνιστά ακριβώς μια τέτοια τροποποίηση.
- 67 Πρέπει εξάλλου να παρατηρηθεί ότι ο κανόνας σύμφωνα με τον οποίο οι τροποποιήσεις που επέρχονται στην εν λόγω κανονιστική ρύθμιση πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ατομικής κοινοποίησεως με απόδειξη παραλαβής επίσης δεν μπορεί να συναχθεί από απαίτηση για ομοιότητα των τύπων, που θα προϋπέθετε ότι ο τύπος που επελέγη για τη γνωστοποίηση μιας πράξεως στους αποδέκτες της θα επιλεγεί επίσης για όλες τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις της εν λόγω πράξεως. Εν προκειμένω, αρκεί πράγματι η διαπίστωση ότι ο τρόπος ανακοινώσεως, τον οποίο επιλέγει το άρθρο 27, παράγραφος 1, της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις εξηγείται, όπως προκύπτει εξάλλου από το ίδιο το γράμμα της διατάξεως αυτής, από τη

βούληση του Κοινοβουλίου να εξασφαλίσει ότι, κατά τον χρόνο της αναλήψεως των καθηκόντων τους, οι νέοι κοινοβουλευτικοί πράγματι λαμβάνουν γνώση των ισχυόντων οικονομικών κανόνων που εφαρμόζονται στα μέλη του Κοινοβουλίου. Αντιθέτως, αφ' ης οι τελευταίοι ανέλαβαν τα καθήκοντά τους, οι παραδοσιακοί τρόποι εσωτερικής επικοινωνίας του εν λόγω θεσμικού οργάνου μπορούν να θεωρούνται ως επαρκείς για τη διασφάλιση της πραγματικής ενημερώσεως των εν λόγω μελών όσον αφορά τις τροποποιήσεις που αυτό επιφέρει στην εν λόγω κανονιστική ρύθμιση.

- 68 Στη συνέχεια, όσον αφορά την παραπομπή του Πρωτοδικείου, στη σκέψη 76 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στη νομολογία του Δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία κάθε πράξη της διοικήσεως που παράγει έννομα αποτελέσματα πρέπει να είναι σαφής, ακριβής και να έχει καταστεί γνωστή στον ενδιαφερόμενο κατά τρόπο ώστε να μπορεί αυτός να γνωρίζει με βεβαιότητα το χρονικό σημείο από το οποίο η εν λόγω πράξη υφίσταται και αρχίζει να παράγει έννομα αποτελέσματα, δεν μπορεί να αρνηθεί κανείς ότι έχει σημασία, σε κάθε περίπτωση, οι πράξεις που επιβάλλουν υποχρεώσεις σε συγκεκριμένα πρόσωπα να περιέχονται σε γνώση των τελευταίων με τον κατάλληλο τρόπο. Αντίθετα προς ό,τι έκρινε το Πρωτοδικείο στην εν λόγω σκέψη 76, δεν μπορεί πάντως να συναχθεί το συμπέρασμα ούτε από τον κανόνα αυτό –τον οποίο υπαγορεύουν οι περί ασφάλειας δικαίου ουσιαστικές εκτιμήσεις– ούτε από τη νομολογία που παρέθεσε το Πρωτοδικείο στην ίδια αυτή σκέψη της εν λόγω αποφάσεως ότι η ανακοίνωση των πράξεων αυτών θα πρέπει να πραγματοποιείται, σε κάθε περίπτωση, με ατομική κοινοποίηση και απόδειξη παραλαβής, δεδομένου ότι οι προπαρατεθείσες αποφάσεις Ταγαράς κατά Δικαστηρίου και AKZO Chemie κατά Επιτροπής περιορίζονται να αναφέρουν συναφώς μόνον, η πρώτη, την ανάγκη καθορισμού μετ' ακριβείας της πράξεως που είναι βλαπτική για τον συγκεκριμένο προσφεύγοντα στο πλαίσιο της υποθέσεως αυτής και, η δεύτερη, την ανάγκη δημοσιεύσεως των αποφάσεων εξουσιοδοτήσεως των επιτρόπων.

- 69 Τέλος, όπως ο γενικός εισαγγελέας ανέφερε στις σκέψεις 78 και 79 των προτάσεών του, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η παραπομπή του Πρωτοδικείου στην έννοια «πράξη των οργάνων που παράγει έννομα αποτελέσματα» δεν στερείται διφορούμενου χαρακτήρα στην προκειμένη περίπτωση στο μέτρο που, ιδίως, η προπαρατεθείσα απόφαση Ταγαράς κατά Δικαστηρίου ανάγεται σε μία προσφυγή που αποσκοπεί στην ακύρωση αποφάσεως διορισμού δόκιμου υπαλλήλου, δηλαδή αποφάσεως ατομικού χαρακτήρα. Όμως, όπως

το Κοινοβούλιο ορθώς παρατήρησε στην αίτησή του αναιρέσεως, από τις σκέψεις 29 και 30 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως προκύπτει σαφώς ότι αυτό ακριβώς δεν συμβαίνει εν προκειμένω, εφόσον το Πρωτοδικείο εξομοίωσε την απόφαση του 1995 με πράξη γενικού και κανονιστικού περιεχομένου και έκρινε, κατά συνέπεια, ότι δεν είχε θίξει κανένα ειδικό δικαίωμα των ενδιαφερομένων βουλευτών.

- 70 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα κρίνοντας, στη σκέψη 75 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως, την τροποποίηση του παραρτήματος III ως διοικητική πράξη που πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ατομικής κοινοποιήσεως με απόδειξη παραλαβής προς τους ενδιαφερομένους βουλευτές.
- 71 Απ' όλα τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί χωρίς να είναι αναγκαία η απόφαση επί του τρίτου και τετάρτου σκέλους του τρίτου λόγου.

Επί των προσφυγών των C. Ripa di Meana και L. Orlando

- 72 Σύμφωνα με το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, αυτό, σε περίπτωση ακυρώσεως της απόφασεως του Πρωτοδικείου, μπορεί είτε να αποφανθεί το ίδιο οριστικώς επί της διαφοράς, οσάκις αυτή μπορεί να κριθεί, είτε να παραπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου για να αποφανθεί αυτό.

- 73 Έν προκειμένω, το Δικαστήριο έκρινε ότι διαθέτει όλα τα αναγκαία στοιχεία για να αποφανθεί επί των προσφυγών που άσκησαν οι C. Ripa di Meana και L. Orlando προκειμένου να ακυρωθούν οι αποφάσεις της 4ης Φεβρουαρίου 1999 περί απορρίψεως της αιτήσεώς τους για την αναδρομική εφαρμογή του προσωρινού συνταξιοδοτικού καθεστώτος.
- 74 Όπως προκύπτει πράγματι από τις σκέψεις 62 έως 68 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, οι δύο αυτοί βουλευτές βασίστηκαν ουσιαστικά, προκειμένου να επιτύχουν την εν λόγω ακύρωση, στο γεγονός σύμφωνα με το οποίο δεν έλαβαν την ανακοίνωση 25/95 και στο επιχείρημα σύμφωνα με το οποίο η τροποποίηση του παραρτήματος III έπρεπε να τους γνωστοποιηθεί με ατομική κοινοποίηση και απόδειξη παραλαβής, σύμφωνα με το άρθρο 27, παράγραφος 1, της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις.
- 75 Όμως, όπως προκύπτει από τη σκέψη 66 της παρούσας αποφάσεως, αυτή η υποχρέωση ουδόλως απορρέει από την εν λόγω διάταξη, δεδομένου ότι αυτή αφορά την ατομική κοινοποίηση της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις που ίσχυε κατά την έναρξη των καθηκόντων των μελών του Κοινοβουλίου.
- 76 Όσον αφορά εξάλλου το επιχείρημα των C. Ripa di Meana και L. Orlando, σύμφωνα με το οποίο δεν έλαβαν την ανακοίνωση 25/95 και, συνεπώς, δεν ενημερώθηκαν για την τροποποίηση που επήλθε στο παράρτημα III, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατά την ημερομηνία κατά την οποία ψηφίστηκε η τροποποίηση αυτή, οι C. Ripa di Meana και L. Orlando ήσαν μέλη του Κοινοβουλίου. Επομένως, υποτίθεται ότι ακολουθούσαν με ιδιαίτερη προσοχή τις εργασίες των οργάνων του και ενημερώνονταν για τις αποφάσεις που ελάμβαναν αυτά τα τελευταία, ιδιαίτερα σε έναν τομέα όπως αυτός για τον οποίο πρόκειται στην παρούσα υπόθεση, ο οποίος επηρεάζει άμεσα τα οικονομικά τους δικαιώματα.

- 77 Εξάλλου, τόσο από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο όσο και από τις εξηγήσεις που παρέσχε το Κοινοβούλιο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση προκύπτει ότι η από 28 Σεπτεμβρίου 1995 ανακοίνωση 25/95 δεν είναι το μοναδικό έγγραφο με το οποίο τα μέλη του εν λόγω θεσμικού οργάνου ενημερώθηκαν για την εν λόγω τροποποίηση, δεδομένου ότι αυτή γνωστοποιήθηκε στους ενδιαφερομένους βουλευτές, επίσης, τόσο με τα πρακτικά της συνεδριάσεως του Προεδρείου της 13ης Σεπτεμβρίου 1995, που διανεμήθηκε σε όλους τους βουλευτές σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28, παράγραφος 1, του Κανονισμού του Κοινοβουλίου, όσο και με το παγιοθέν κείμενο της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις, που δημοσιεύθηκε τον Μάρτιο 1996 και τον Σεπτέμβριο 1997. Υπό αυτές τις περιστάσεις, δεν πρέπει επομένως να γίνει δεκτός ο λόγος τον οποίο προέβαλαν πρωτοδίκως οι C. Ripa di Meana και L. Orlando, σύμφωνα με τον οποίο η τροποποίηση του παραρτήματος III πάσχει από έλλειψη δημοσιεύσεως.
- 78 Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, πρέπει επομένως να απορριφθούν οι προσφυγές που ασκήθηκαν από τους δύο αυτούς βουλευτές κατά των αποφάσεων της 4ης Φεβρουαρίου 1999.

Επί της παρεμπόρουσας αναιρέσεως

- 79 Με την αίτηση αναιρέσεως που διατύπωσε παρεμπιπτόντως, ο G. Parigi ζητεί από το Δικαστήριο να ακυρώσει το σημείο 4 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον τον καταδίκασε να φέρει, εκτός των δικών του δικαστικών εξόδων, τα δικαστικά έξοδα του Κοινοβουλίου στην υπόθεση T-85/99.
- 80 Το Κοινοβούλιο αμφισβητεί τον χαρακτηρισμό που έδωσε ο G. Parigi στην αναιρέσή του και υποστηρίζει ότι πρόκειται για αυτοτελή αίτηση αναιρέσεως ασκηθείσα εκπροθέσμως και, συνεπώς, απαράδεκτη. Εν πάση περιπτώσει, η αναιρέση αυτή είναι απαράδεκτη καθόσον, αντίθετα προς τα προβλεπόμενα από το άρθρο 51, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, αφορά μόνον τον καταλογισμό και το ύψος των δαπανών.

- 81 Συναφώς, και χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστούν τα λοιπά επιχειρήματα που προέβαλε το Κοινοβούλιο για να αμφισβητήσει το παραδεκτό της αιτήσεως αναιρέσεως που άσκησε ο G. Parigi, αρκεί να υπομνηστεί ότι, δυνάμει τόσο του άρθρου 51, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, εφαρμοστέου κατά την ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως αναιρέσεως του G. Parigi, όσο και του άρθρου 58, δεύτερο εδάφιο, του νυν ισχύοντος Οργανισμού του Δικαστηρίου, η αίτηση αναιρέσεως δεν μπορεί να αφορά μόνον τον καταλογισμό και το ύψος των δαπανών.
- 82 Εφόσον οι δύο αυτές διατάξεις δεν καθιερώνουν καμία διάκριση συνδεδεμένη με τη φύση ή τον τρόπο ασκήσεως της αναιρέσεως και δεν αμφισβητείται, εν προκειμένω, ότι η αναίρεση την οποία άσκησε ο G. Parigi αφορά αποκλειστικά τον καταλογισμό των δαπανών, πρέπει αυτή να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 83 Στο υπόμνημά τους αντικρούσεως, οι C. Ripa di Meana και L. Orlando καλούν το Δικαστήριο, στην περίπτωση κατά την οποία δεχθεί την αίτηση αναιρέσεως του Κοινοβουλίου, να απορρίψει εν πάση περιπτώσει ως απαράδεκτα τα αιτήματα του τελευταίου για την καταδίκη των «προσφευγόντων πρωτοδίκως στην πληρωμή όλων των εξόδων σχετικά με τις δίκες που κινήθηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου [...]». Κατ' αυτούς, αυτά τα αιτήματα συνιστούν πράγματι νέα αίτηση απαγορευομένη από το άρθρο 113, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου εφόσον, πρωτοδίκως, το Κοινοβούλιο δεν είχε υποβάλει ειδικό αίτημα περί καταδίκης των προσφευγόντων, αλλά είχε απλώς καλέσει το Πρωτοδικείο «να αποφανθεί κατά νόμον επί των δικαστικών εξόδων». Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 87, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, σύμφωνα με το οποίο «ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα», το Κοινοβούλιο όφειλε επομένως να φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα αν είχε κερδίσει πρωτοδίκως.

- 84 Απαντώντας στο επιχείρημα αυτό, το Κοινοβούλιο ισχυρίζεται, αφενός, ότι το αίτημά του περί καταδίκης των προσφευγόντων πρωτοδίκως στην πληρωμή όλων των δαπανών σχετικά με τις δίκες που κινήθηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου δεν είναι νέο στο στάδιο της ανατρέσεως, αλλά είχε διατυπωθεί διαφορετικά ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου, το οποίο εξάλλου κατενόησε απολύτως το περιεχόμενο του αιτήματος εφόσον, στην υπόθεση T-85/99, καταδίκασε τον G. Parigi να φέρει τα δικά του έξοδα καθώς και αυτά του Κοινοβουλίου.
- 85 Το Κοινοβούλιο υπενθυμίζει, αφετέρου, ότι η πληρωμή των δικαστικών εξόδων δεν μπορεί παρά να είναι η συνέπεια της αποφάσεως που εξέδωσε ο κοινοτικός δικαστής τόσο επί του παραδεκτού όσον και επί της ουσίας της προσφυγής. Στο μέτρο που οι C. Ripa di Meana και L. Orlando νικήθηκαν ως προς τα αιτήματά τους για την ακύρωση των αποφάσεων της 4ης Φεβρουαρίου 1999, ήταν λογικό να φέρουν τα δικαστικά έξοδα του Κοινοβουλίου.
- 86 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί, προεισαγωγικώς, ότι, όπως ορθώς παρατήρησαν οι C. Ripa di Meana και L. Orlando με το υπόμνημά τους ανταπαντήσεως, αίτημα για να αποφανθεί το Δικαστήριο ή το Πρωτοδικείο «κατά νόμον» επί των δικαστικών εξόδων δεν ισοδυναμεί με ρητό αίτημα καταδίκης του αντιδίκου στα δικαστικά έξοδα (βλ., μεταξύ άλλων, υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 9ης Ιουνίου 1992, C-30/91 P, Lestelle κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-3755, σκέψη 38). Δυνάμει τόσο του άρθρου 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το οποίο έχει εφαρμογή στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 118 του ίδιου κανονισμού, όσο και του άρθρου 87, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος δεν μπορεί πράγματι να καταδικαστεί στα έξοδα παρά μόνον αν υπάρχει ρητό σχετικό αίτημα.
- 87 Πάντως, όπως ο γενικός εισαγγελέας ανέφερε στο σημείο 127 των προτάσεών του, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το γεγονός ότι το Κοινοβούλιο ζήτησε από το Πρωτοδικείο να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων «κατά νόμον» δεν μπορεί να δεσμεύσει το Δικαστήριο, στο στάδιο της ανατρέσεως, κατά την

εκτίμησή του της κατανομής των εν λόγω δαπανών, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν την κινηθείσα ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία. Πράγματι, από το άρθρο 122, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου προκύπτει ότι αυτό αποφαινεται επί των δικαστικών εξόδων όταν η αίτηση αναιρέσεως απορρίπτεται ως αβάσιμη ή όταν γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά.

- 88 Εφόσον ακριβώς αυτό συμβαίνει εν προκειμένω και, σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το Κοινοβούλιο ζήτησε ρητώς την καταδίκη των C. Ripa di Meana και L. Orlando στην πληρωμή των δικαστικών εξόδων ενώπιον του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, το αίτημά του πρέπει να γίνει δεκτό, εφόσον από την παρούσα απόφαση προκύπτει ότι πρέπει να γίνει δεκτή η κύρια αναίρεση και να απορριφθούν οι προσφυγές των C. Ripa di Meana και L. Orlando που επιζητούν την ακύρωση των αποφάσεων της 4ης Φεβρουαρίου 1999.
- 89 Συνεπώς, οι C. Ripa di Meana και L. Orlando πρέπει να καταδικαστούν να φέρουν, εκτός των δικών τους εξόδων, τα έξοδα του Κοινοβουλίου τόσο κατά την πρωτοβάθμια δίκη όσο και στο πλαίσιο της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως.
- 90 Επειδή το Κοινοβούλιο ζήτησε επίσης να καταδικαστεί ο G. Parigi στο σύνολο των εξόδων της ανααιρετικής διαδικασίας και δεδομένου ότι αυτός ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί να φέρει, εκτός των δικών του δικαστικών εξόδων, τα σχετικά με την παρεμπόδιση αίτηση αναιρέσεως έξοδα του Κοινοβουλίου.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Αναιρεί την απόφαση του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 26ης Οκτωβρίου 2000, T-83/99 έως T-85/99, Ripa di Meana κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου, καθόσον αυτή δέχεται, στο πλαίσιο των υποθέσεων T-83/99 και T-84/99, τις προσφυγές των C. Ripa di Meana και L. Orlando.**
- 2) **Απορρίπτει τις προσφυγές των C. Ripa di Meana και L. Orlando περί ακυρώσεως των αποφάσεων που περιλαμβάνονται στις επιστολές 300762 και 300763 του σώματος των κοσμητόρων, της 4ης Φεβρουαρίου 1999, περί απορρίψεως αντιστοίχως των αιτήσεών τους για την αναδρομική εφαρμογή του προσωρινού συνταξιοδοτικού καθεστώτος που προβλέπεται από το παράρτημα ΙΙΙ της κανονιστικής ρυθμίσεως σχετικά με τα έξοδα και τις αποζημιώσεις των βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.**
- 3) **Απορρίπτει την παρεμπίπτουσα αίτηση αναιρέσεως του G. Parigi ως απαράδεκτη.**
- 4) **Καταδικάζει τους C. Ripa di Meana και L. Orlando να φέρουν, εκτός των δικών τους δικαστικών εξόδων, τα έξοδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τόσο κατά την πρωτοβάθμια δίκη όσο και στο πλαίσιο της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως.**

- 5) **Καταδικάζει τον G. Parigi να φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα καθώς και αυτά του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που αφορούν την παρεμπόδιση αίτηση αναίρεσής.**

Timmermans

Rosas

La Pergola

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Απριλίου 2004.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

V. Skouris